

Anne d'Ieteren, voorzitter Belgian Paralympic Committee

“Kijk eens naar onze atleten, hun doorzettingskracht is een voorbeeld voor iedereen”

Ook in onze vaste rubriek 'Sport & vrouw' sluiten we deze decembereditie aan bij sport met een warm hart, sport voor wie dat niet altijd even vanzelfsprekend is. *Sport & Strategie Vlaanderen* sprak met Anne d'Ieteren, de grande dame van en tegelijk ook de drijvende kracht achter de paralympische beweging in ons land.

AUTEUR: MARKO HEIJL

Op de algemene vergadering van het BOIC op 10 september kreeg Anne d'Ieteren, dankzij haar enorme staat van dienst voor zowel het BOIC als het BPC, de Orde van Verdienste, een prestigieuze onderscheiding die elk jaar wordt toegekend aan een persoon die zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt voor de olympische beweging in ons land. En dat heeft Anne d'Ieteren dan ook gedaan op tal van fronten.

Allereerst op het sportieve front. In de jaren zeventig en tachtig was Anne d'Ieteren wereldtop in de paardendressuur, en werd ze geselecteerd voor de Olympische Spelen van Moskou 1980 en Los Angeles 1984. In 1985 werd ze door BOIC-voorzitter Raoul Mollet gevraagd om bij het BOIC te komen. "Ze moesten vrouwen hebben", zegt Anne d'Ieteren daarover. "Ik wou oorspronkelijk niet, door wat er was gebeurd met mijn olympische selecties. In 1980 was er de boycot, in 1984 ben ik evenmin kunnen gaan door het begin van de splitsingsproblematiek, de regionalisering. Uiteindelijk heb ik dan toch beslist om me kandidaat te stellen, maar veel kans had ik niet om verkozen te worden. Ik had geen campagne gevoerd en tijdens de algemene vergadering was ik op huwelijksreis

in Argentinië. Ik ben dan toch verkozen, en zo ben ik tot 2017 bij het BOIC gebleven."

Bij het BOIC had Anne d'Ieteren verschillende functies, waaronder ondervoorzitter en voorzitter van de atletencommissie, lid van de selectiecommissie en van de raad van bestuur. "In 1996 werd ik door het BOIC naar de Spelen van Atlanta gestuurd", vertelt D'Ieteren. "Daar stond voor de eerste keer paardrijden voor mindervaliden op het programma, ik heb een halve dag uitgetrokken om daar naartoe te gaan. Bij terugkomst heb ik aan de federatie gevraagd of ik paardendressuur voor mensen met een beperking ook in België mocht lanceren. Als het kon in Duitsland en in Frankrijk, moest het ook in België kunnen! Zo ben ik dan in de paralympische sport terechtgekomen."

Teruggeven aan de sport

In 2008 werd Anne d'Ieteren gevraagd om voorzitter te worden van het BPC, het Belgisch Paralympisch Comité. In diezelfde periode werd ze ook gevraagd door de Franstalige vleugel, de Ligue Handisport Francophone. "De sport heeft me veel gegeven", kijkt ze daar zelf op terug. "En dan moet je iets teruggeven, dus heb ik ze

“IN PEKING HADDEN WE MAAR ÉÉN MEDAILLE, IN LONDEN ZEVEN, IN RIO ELF EN NU IN TOKIO VIJFTIEN. IK DENK DUS DAT WE, ALLEMAAL SAMEN, GOED WERK HEBBEN GELEVERD”

allebei aanvaard. Ik had me in het begin een jaar gegeven om beide organisaties te professionaliseren. Als dat niet was gelukt, was ik gestopt, het moest dynamisch functioneren. In Peking hadden we maar één medaille, in Londen zeven, in Rio elf en nu in Tokio vijftien. Ik denk dus dat we, allemaal samen, goed werk hebben geleverd. Dankzij een professionele staf."

Aan dit succesvolle trackrecord als voorzitter komt in mei een eind, wanneer Anne d'Leteren haar werkzaamheden bij het BPC wil beëindigen. "Ik had me tevoren voorgenomen maar drie termijnen te doen. De sport is aan een dusdanig tempo aan het professionaliseren dat je geen voorzitter kan hebben die dertig jaar blijft zitten. Er moet jong bloed komen met nieuwe ideeën. *That's it!*"

Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan, en ook na mei blijft Anne d'Leteren actief in de sport. Ze blijft voorzitter van de Ligue Handisport Francophone tot na de Paralympische Spelen van Parijs 2024 en organiseert met haar club een jaarlijkse internationale wedstrijd voor pararessuurruiters. "Ook dan blijft mijn manojie vol", lacht ze.

Paralympische Spelen

Tegenwoordig vinden we het heel normaal dat ook – nee, uitgerend! – mensen met een beperking aan sport (moeten) doen. Dat is het zeker niet altijd geweest. Bij haar 'hergeboorte' in het Engeland van de negentiende eeuw was sport het privilege van de rijke, gezonde, blanke man. Wie toen had gesteld dat iemand in een rolstoel of met een geamputeerd been had moeten sporten, was ongetwijfeld op boze reacties gebotst: "Zie je dan niet dat die persoon gehandicapt is?". "Zoiets zeg je niet!" Met wat in een boutade 'de versporting van de maatschappij en de vermaatschappelijking van de sport' wordt genoemd, werden steeds meer doelgroepen voor actieve sportbeleving ontsloten. Zo ook mensen met een beperking.

Een belangrijke symbolische stap voor het paralympische gedachtegoed zijn de in 1948 in Engeland door Sir Ludwig Guttmann georganiseerde sportwedstrijden voor oorlogsvetera-

nen met een rugletsel. Hieruit zouden later de Paralympische Spelen groeien, die voor het eerst in Rome 1960 plaatsvonden en door het International Paralympic Committee worden georganiseerd. Dat IPC wordt in België vertegenwoordigd door het BPC. "De Paralympische Spelen vormen de derde grootste organisatie ter wereld, na de Olympische Spelen en het WK voetbal", verklaart D'Leteren. "Het BPC is daarmee meegegroeid, en ook de succesvolle campagne van dit jaar betekent weer een grote stap vooruit. Onze rol is nog meer te professionaliseren in de omkadering van de atleten, nog meer mogelijkheden te creëren. En meer topmateriaal te hebben, want ook daarin zit een enorme evolutie. We zijn het dertigste land op 172, dat is toch niet zo slecht! Zeker niet als je kijkt naar onze middelen. We vergelijken altijd met onze noorderburen, maar dat is niet te doen. Zij hebben achter ons budget een paar serieuze nullen bij staan. De politiek begint nu wakker te worden dat er meer accommodatie moet komen voor onze topatleten."

Atleten als topambassadeurs

Bij de Olympische Spelen gaat het om nationaal prestige, maar zeker ook om de wervende, zeg maar inspirerende, kracht van topsportprestaties voor de breedtesport. Vooral bij dat tweede legt Anne d'Leteren het grote belang van paralympische topsport, "De medailles zijn belangrijk omdat de politiek je enkel erkent als je medailles behaalt. Zonder medailles krijgen we nog minder geld. Maar de rol van de atleten als topambassadeurs is voor ons veel belangrijker. Ze zijn een rolmodel voor de hele maatschappij. Voor personen met een handicap die zien dat ze ook iets kunnen bereiken door te gaan sporten, door te bewegen. Maar ook voor de rest van de maatschappij. Je hebt wat last van hoofdpijn? Kijk

eens naar onze atleten, hun doorzettingskracht is een voorbeeld voor iedereen!"

Een hardnekkig misverstand bij het grote publiek is dat het prefix 'para' te maken zou hebben met het Engelse 'paralyse' of het Franse 'paralysé'. Dat klopt dus niet. Anne d'Leteren: "Het woord 'para' betekent 'naast' of 'parallel met' de Olympische Spelen. Paralympische atleten is niet hetzelfde als atleten met een handicap. In het Engels wordt dat mooi verwoord: we zoeken niet naar de 'disability', maar naar de 'ability'."

Evenmin is het voor het grote publiek altijd even duidelijk waar exact de scheidingslijn met de Special Olympics ligt. "De Special Olympics zijn er enkel voor mentaal gehandicapten", verduidelijkt Anne d'Leteren. "Ze hebben één groot evenement per jaar, het zijn onze clubs die de atleten daarvoor voorbereiden. Dat is meer recreatieve sport, bij ons gaat het om professionele topatleten die topprestaties leveren. We hebben alle beperkingen onder ons, en we werken ook met alle sporten. En wij betalen alles voor onze atleten, bij de Special Olympics zijn het de ouders die betalen."

Wat is het budget waarover het BPC daarvoor kan beschikken? "Veel te weinig! We hebben 1,2 miljoen euro, waarvan we de helft aan onze twee liga's geven. Van dat budget moeten ook vijf FTE's worden betaald, daarnaast werkt het BPC met heel wat vrijwilligers. Bij de Franstalige Liga in Charleroi zijn dertien mensen actief, bij de Nederlandstalige in Gent vijftien. Dat budget komt van subsidies van de Nationale Loterij, van mecenaat van het Fonds Baillet Latour en van sponsoring van bedrijven." Op de werving van die laatste is Anne d'Leteren actief samen met een medewerker. "Mijn eerste verantwoordelijkheid toen ik begon bij de paralympische sport,

was centen te vinden. Het is gemakkelijk om te zeggen dat je wilt professionaliseren, maar het is niet gemakkelijk gedaan. Je moet daarvoor mensen hebben, en daarvoor moet je dan weer centen hebben. Dus voor er personeel was, ben ik eerst op zoek gegaan naar sponsors. Eerst heb ik bij de familie aangeklopt (*de groep d'Leteren, onder andere bekend als Belgisch importeur van Volkswagen, nvdr*), daarna kwamen er ook andere sponsors. Maar we moeten er nog altijd sponsors bij vinden. Niet makkelijk, vooral niet gezien de exclusiviteiten van de internationale TOP-partners van het IOC (*het 'The Olympic Partner'-programma, nvdr*). Dat is een groot verschil tussen het IOC en het IPC. Het IOC verdeelt het geld dat ze hebben onder de NOC's, het IPC niet."

Budgetair loopt het BPC ook ver achter op de Nederlandse collega's. Anne d'Leteren: "Nederland is een sportland, sport is heel belangrijk in hun beleving. Ook gehandicapten-sport. Hoeveel procent van het BNP gaat er in Nederland naar de sport, en hoeveel in België? Vergelijken met Nederland is niet altijd gezond, qua sport is hun filosofie, hun perspectief, totaal anders. Wij kunnen vergelijken met Ierland, Zwitserland, Denemarken en Oostenrijk, maar niet met Nederland."

Proefkonijn

Inkomsten zijn in de sport vaak rechtstreeks gerelateerd aan kijkcijfers. De Paralympische Spelen komen telkens na de Olympische Spelen, wanneer heel wat mensen na zestien dagen een sportindigestie hebben en de televisie afzetten. Er is daarom weleens geopperd de Paralympische Spelen vóór de Olympische Spelen te laten plaatsvinden. "Nee", is Anne d'Leteren resoluut, en vervolgens lachend: "Het is misschien een beetje stout om te

"WE VERGELIJKEN ALTIJD MET ONZE NOORDERBUREN, MAAR DAT IS NIET GEZOND. ZIJ HEBBEN ACHTER ONS BUDGET EEN PAAR SERIEUZE NULLEN BIJ STAAN"

HET BELGIAN PARALYMPIC COMMITTEE

Tijdens zijn verkiezingscampagne verklaarde kersvers BOIC-voorzitter Jean-Michel Saive groot belang te hechten aan de toenadering tussen zijn BOIC en het BPC. Net als het BOIC volgt het BPC de topatleten en de beloftevolle jongeren op. Het BPC heeft twee leden, de Vlaamse liga Parantee-Psylos en de Ligue Handisport Francophone. Samen vormen ze de paralympische beweging, die de samenleving wil informeren over de sportmogelijkheden en sporters met een handicap de kans wil geven op een kwaliteitsvolle manier sport te beoefenen. De liga's richten zich naar alle handicapgroepen, sporters met een fysieke, visuele, auditieve of verstandelijke handicap, en op alle niveaus van recreatiesport tot en met topsport en alles wat daar tussen zit. De beweging werkt al jaren aan een positieve beeldvorming met de klemtoon op sportieve prestaties. In samenwerking met het BOIC nemen Belgische atleten, aangesloten bij en klaargestoomd door de liga's, via het Belgian Paralympic Committee deel aan wereld- en Europese kampioenschappen en om de vier jaar aan de Paralympische Spelen, het (enige) top-sportequivalent van de Olympische Spelen voor sporters met een handicap.

zegen, maar wij gebruiken de Olympische Spelen als proefkonijn. Alles wat misgaat op de Olympische Spelen, kan nog aangepast en verbeterd worden voor de Paralympische Spelen."

Overdepublieke aandacht voor de Paralympische Spelen is Anne d'Ieteren duidelijk zeer positief. "Tokio is natuurlijk een slecht voorbeeld, maar in Rio waren de tribunes vol. Er volgden ook steeds meer mensen de Paralympische Spelen op de televisie. In Tokio was er wat dat betreft weer een enorme stap vooruit. Vroeger moesten we op onze knieën om aandacht bedelen, nu kloppen ze op onze deur om aandacht te kunnen geven." Heeft die stijgende aandacht voor de sport en

dus ook voor de zo belangrijke rolmodellen ook een positieve invloed op de participatiegraad? Anne d'Ieteren: "Absoluut. Elke keer na de Paralympische Spelen hebben we 20 à 25% meer clubs, en 30% meer atleten. Bij de Franstalige liga ben ik begonnen met 30 clubs. Nu zitten we aan 200. En door het groeiend aantal clubs kunnen mensen ook dichterbij huis aan sport doen, wat ook weer groei met zich meebrengt." En welke sporten zijn daarin de grootste groeiers? "Atletiek en wielrennen. En we beginnen nu met triatlon. Daarin zullen we in Parijs verschillende atleten hebben. Ook badminton en judo beginnen sterk op te komen."

Anne d'Ieteren ontving op 10 september de Orde van Verdienste uit handen van toenmalig BOIC-voorzitter Pierre-Olivier Beckers.

Maar het meest blij is Anne d'Ieteren uiteraard met de sport die ze zelf op poten zette in ons land: de paradressuur. Dat België daarin tot de absolute wereldtop behoort en er op de Paralympische Spelen van Tokio maar liefst vier medailles in die discipline werden behaald,

maakt haar gelukkig. Zelf is ze sinds een ongeeluk een aantal jaar geleden niet meer op de rug van een paard te vinden, maar ze geeft nog wel dressuurtrainingen. De toekomst zal uitwijzen of ze daarmee de basis legt voor nog meer paralympische medailles. ■

WIM LAGAE

Tour voor vrouwen

Naast beleggers zijn ook marketeers voortdurend op zoek naar ondergewaardeerde aandelen. Op de ondoorzichtige wielersponsormarkt liggen koopjes soms voor het grijpen.

Toen de marketeers van het Amerikaanse Trek Bikes en het Italiaanse koffiemarket Segafredo beslisten om vanaf 2019 ook te investeren in een vrouwenploeg, plukten ze laaghangend fruit. Naast budgettaire overwegingen – een tweede team voor de prijs van 0,1 – surften de wielersponsors mee op het imago van en de rugwind voor het vrouwenwielrennen. Daarenboven kon men op ervaring en schaalvoordelen teren, want het mannenteam van Trek-Segafredo draaide toen al jaren mee.

Constructeur Trek zette deze herfst zwaar in op het Parijs-Roubaix-weekend. Geen beter forum voor productplacement en innovatie dan die moordende kasseien in Noord-Frankrijk. De verwachtingen in kopman Jasper Stuyven lagen terecht hooggespannen. Stuyven bereikte als eerste van drie Trek-Segafredo-coureurs de velodroom van Roubaix op een 25ste plaats. Nul visibiliteit.

Toch drukte dit de pret niet bij de naamsponsors. Het Women's WorldTeam van Trek-Segafredo had een dag eerder immers heel zwaar uitgepakt. Tijdens de eerste vrouweneditie van de *Helleklassieker* denderde locomotief en kopvrouw Elisabeth Deignan-Armitstead op de eerste kasseistrook weg uit het peloton. Ze reed 82 kilometer solo en vol in beeld. Met de hulp van haar ploegmaats zette de 33-jarige Deignan de kroon op haar uitstekend palmares. Trek-Segafredo-renster Elisa

Longo Borghini was knap derde. Paris-Roubaix Femmes was met ongeveer een half miljoen televisiekijkers de vierde best bekeken vrouwenwielervedstrijd op de Vlaamse openbare omroep. De nieuwe kasseienklassieker moest alleen de duimen leggen voor de Ronde van Vlaanderen van 2020 en 2021 en Gent-Wevelgem 2021. In de Europese kernlanden haalde de vrouweneditie 40 à 60 procent van de kijkcijfers van de manneneditie een dag later.

Het groeiaandeel vrouwenwielrennen stond tot diep in de jaren zeventig geparkeerd. Nochtans organiseerde men van in den beginne versnipperd enkele wedstrijdje voor vrouwen. De kerk sprak schande over dames op een koersfiets. De kranten zwegen ze dood of verkochten sensatie over die rariteiten. Vooroordelen achtervolgden lang het vrouwenwielrennen. De loodzware koers leek geen speek voor de bek van het sterke geslacht. Vrouwen zouden te weinig competitiebesten zijn. Een vrouwenkoers zou maar een flauw afkooksel van de heroïsche mannenversie zijn.

Het Internationaal Olympisch Comité bezorgde het vrouwenwielrennen een sprong voorwaarts. De eerste olympische wegrit voor vrouwen in Los Angeles 1984 bleek een schot in de roos. De Amerikaanse Connie Carpenter-Phinney, een voormalige langeafstandsschaatster, won goud. Mannelijke

wielersponsors schrokken zich een hoedje dat een land via vrouwenwegkoers olympische medailles kon binnenrijven. In Atlanta 1996 stond voor het eerst de olympische tijdrit voor vrouwen op het programma. De Russische Zoelfia Zabirova, de Franse Jeannie Longo en de Canadese Clara Hughes topten het podium en grote sportlanden vonden de weg naar het vrouwenwielrennen. Wedstrijden, teams en peloton groeiden langzaam maar zeker.

De internationale wielunie UCI stuurde gedurende het jongste decennium de groei beter aan dan wielmarktlieder ASO. Nadat de Franse mediagroep met wisselend succes enkele miniversies van de grote mannenronde organiseerde, volgde de grote stilstand. Vanaf 2014 tot en met 2021 kwam het Tourbedrijf niet verder dan de organisatie van La Course, een wedstrijd van amper een dag voor vrouwen. Vanaf 2022 springt ASO op de goed draaiende vrouwenkar met de organisatie van Le Tour de France Femmes avec Zwift. Deze acht-daagse ronde begint op de slotdag van de mannenwedstrijd in Parijs en finisht in de Vogezes. De prijzenpot van 250.000 euro is ongezien voor het vrouwenwielrennen, maar relatief laag in verhouding tot de mannenverdiensden. Dit neemt niet weg dat de sponsorverantwoordelijken van Trek Bikes en Segafredo zich nu al verknouwen op de extra zichtbaarheid, imagoginst en verkoopondersteuning via de Tour voor vrouwen. ■

Prof. dr. Wim Lagae is hoogleraar sportmarketing aan de KU Leuven (FEB Campus Antwerpen en FaBeR) en gastprofessor aan de UGent.